

2. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти. — К.: Академія, 2002. — 576 с.
3. Мороз О.Г., Слостюнін В.О., Філіпенко Н.І. Підготовка майбутнього вчителя: зміст та організація: Навчальний посібник. — К., 1997. — 168 с.
4. Педагогічна професія і особистість учителя: Методичні рекомендації / Укладач Н.В.Гузій. — К., 2000. — 19 с.

ДУХОВНІ ОСНОВИ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я МАЙБУТЬОГО ПЕДАГОГА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Роганова М.В.

*Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради*

Сучасна освіта акцентована на те, щоб допомогти людині усвідомити та збагатити своє «Я», активізувати особистісне самотворення, знайти місце та визначити соціальну роль у навколишньому світі. Нині всі зусилля педагогіки, як науки, спрямовані на виховання високоморальної, духовно збагаченої, гармонійно розвиненої особистості, яка спроможна саморозвиватися. Тому різні форми, методи, технології освіти не є самоціллю, а розглядаються в контексті провідних завдань освіти — виховання Людини Культури, забезпечення найкращих умов для її всебічного розвитку [4].

Культура — складне, багатоаспектне, загальнометодологічне поняття, наукова характеристика якого і сьогодні не задовольняє всіх фахівців. Багатоплановість тлумачення даного феномена детермінується не тільки теоретико-пізнавальними, методологічними причинами, але і філософськими, соціально-політичними, релігійними, морально-етичними поглядами вчених. Тому являється природним існування різноманітних підходів до її дослідження і їх віддзеркалення в науково-теоретичних переконаннях сучасних авторів. Здоров'я людини можна охарактеризувати як динамічний стан організму, яке визначається повним фізичним, психічним, інтелектуальним, духовним і соціальним благополуччям і позитивно впливає на образ його життя в цілому [1]. Саме тому, все гостріше відчувається потреба в створенні системи формування культури здоров'я з орієнтацією на нове розуміння взаємозв'язку Людини і Природи, сенсу життя, долі людства, а також того, що людина впливає на оточення і сам знаходиться під впливом інших людей. Крім цього, людини необхідно виробити ставлення до власного здоров'я як до найбільшої цінності та духовної потреби, тобто сформувати культуру здоров'я, як однієї з найважливіших характеристик людини.

Культура здоров'я — це не тільки сума знань, обсяг відповідних умінь і навичок, але й здоровий спосіб життя гуманістичної орієнтації. Рівень культури здоров'я визначається знанням резервних можливостей організму (фізичних, психічних, духовних) і вмінням правильно використовувати їх.

Для студентів педагогічних навчальних закладів значимість культури здоров'я, здорового способу життя, спортивного стилю життя, гармонійного розвитку фізичних якостей значно зростає у зв'язку із особливостями навчальної діяльності та специфікою майбутньої професії педагога — вихователя дошкільної освіти/

Висвітленням проблем присвячених охороні здоров'я в ДНЗ займались В. Алямовська, Г. Гиль, О. Дьяченко, Б. Егоров, Ю. Змановський, В. Кудрявцев, Л. Парамонова, В. Рунова та ін.

Філософські, культурологічні, психологічні аспекти формування культури здоров'я розробляються у дослідженнях В. Бітенського, В. Братуся, М. Бурно, М. Буянова, В. Климової, В. Леві, Н. Максимової, Т. Немчина, В. Скуміна, Є. Спірного, І.Фролова та ін. Обґрунтування моделі формування культури здоров'я майбутнього вихователя ДНЗ проводилося з урахуванням основ педагогіки професійної освіти які розроблялися у дослідженнях Е. Білозерцева, А. Гонєєва, І. Ільїної, А. Пашкова, Г. Подчалімової, В. Сластьоніна, Т. Шамової, А. Деркача, Г. Клімової, М. Кузьміна, Е. Степанова, Г. Сухобської та ін.

Смислове визначення поняття «духовність» останнім часом стало значно ширше: обумовлюється його філософський статус, доводиться значимість духовності і моральності як умови самозбереження і саморозвитку особистості, суспільства, цивілізації.

Духовність можна вважати комплексом таких істотних якостей особистості, які відображають її мораль, естетичний і природозберігаючий смисл, спрямований на утвердження принципів гуманізму, а також подолання елементів бездуховності в світогляді та культурі. Базовими поняттями, які відповідають цим якостям, є: Віра, Надія, Любов, Мудрість, Краса, Гармонія, Милосердя тощо, тобто все те, що відрізняє людину як частину природи і властиво тільки їй. Таким чином, духовна сфера особистості, тобто індивідуальна система духовних якостей, понять і цінностей, являє собою синтез інтелектуальної і моральної сфери.

Критерії для оцінки духовного здоров'я особистості, окремих соціальних груп і населення країни в цілому ще повністю не визначені і тільки починають формуватися з урахуванням економічних, репродуктивних, виховних, медичних та психологічних критеріїв. Як показники духовного здоров'я можна використовувати наявність мети і сенсу життя, надій людини, її бажання жити, її переконань, рис характеру, здатності до творчості [2]. Духовне здоров'я відбивається також в морально-духовних якостях людини, основними з яких є: усвідомлення свободи вибору; переживання почуття любові; усвідомлення впевненості і визначеності у сьогоденні і майбутньому; усвідомлення відмінності між добром і злом; здатність до самооцінки; усвідомлення якості власної волі; віра; почуття гідності; почуття сорому; здатність до прогнозування подій і оцінок; здатність пам'ятати події і пов'язані з ними переживання, розуміння краси і прагнення до неї; здатність до творчості (музично-поетичної, наукової, педагогічної, організаторської); почуття гумору; здатність радіти, відчувати себе щасливою, здоровою людиною. Саме від цього значною мірою залежить, яку увагу людина приділяє своєму здоров'ю. Саме цінність здоров'я є головним проявом духовності, визначає спосіб і сенс життя людини. Важливою в структурі духовного здоров'я є індивідуальна гармонійність людини щодо світосприйняття, розуміння свого місця в навколишньому середовищі, характеру взаємин з іншими людьми. Саме гармонія являє собою найкраще поєднання і співвідношення якісних і кількісних якостей особистості.

Отже, подолання суперечностей людського існування, пошук сенсу свого буття, гармонізація душевного життя, досягнення особистого щастя можливі для людини насамперед через спрямованість на вищі цінності, моральний і духовний розвиток. На шляху духовного зростання

і самовдосконалення треба розвивати свої таланти, слідувати покликанню, щодня невтомно «будувати» власний внутрішній світ. Людина, яка наповнена зсередини щастям, гармонією, душевним миром «випромінює» позитив і світло. Той, хто «збудував» в своїй душі дивовижний храм Краси, Добра, Любові, Істини стає підтримкою і натхненням для інших, а особливо нпшого майбутнього — дітей.

Література

1. Горашук В.П. Теоретические и методологические основы формирования культуры здоровья школьников: Дис. ..докт. пед. наук: 13.00.09. — Харків, 2004. — 373 с.
2. Помиткін Е.О. Психологія духовного розвитку особистості: Монографія / Е.О. Помиткін. — К.: Внутрішній світ, 2007. — 280 с.
3. Скумин В.А. Культура здоровья — фундаментальная наука о человеке / В.А. Скумин. — Новочеркасск: ТЕРОС, 1995. — 132 с.
4. Сухомлинський В.О. Здоров'я, здоров'я і ще раз здоров'я: В 5 т. / В.О. Сухомлинський. — К.: Рад. школа, 1977. — Т.3. — С.103-111.
5. Формування здорового способу життя молоді: Київський досвід / Н.М. Комарова, П. Шатц, О.О. Яременко та ін. — К.: Укр. ін-т соц. досліджень, 2001. — 56 с.
6. Формування здорового способу життя / Яременко О., Вакуленко О., Жаліло Л. та ін.: Навч. посіб. для слухачів курсів підвищення кваліфікації держ. службовців. — К.: Укр. ін-т соц. досліджень, 2000. — 232 с.

ПІДГОТОВКА ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ХАРКІВЩИНИ ДО НАДАННЯ ДОЛІКАРСЬКОЇ ДОПОМОГИ

Сіліна Г.О., Волкова І.В.

Комунальний вищий навчальний заклад «Харківська академія неперервної освіти»

Конституцією України затверджено, що людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека є найвищою соціальною цінністю. Відповідно до посадових обов'язків, педагогічні працівники несуть відповідальність за життя і здоров'я учнів під час навчально-виховного процесу, та мають вжити заходів щодо надання долікарської допомоги у разі потреби. Таким чином, вкрай актуальними для педагогічних працівників є вміння правильно поводити себе в ситуаціях, пов'язаних із загрозою для життя, надавати першу долікарську допомогу в разі травмування, нещасного випадку.

З метою відпрацювання у вчителів алгоритму дій та прийомів надання першої долікарської допомоги у випадках, які можуть трапитися під час навчально-виховного процесу, співробітниками кафедри виховання й розвитку особистості КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» розроблено та впроваджується тематичний спецкурс-практикум «Долікарська допомога в умовах загальноосвітнього навчального закладу».

Завданнями спецкурсу визначено: знайомство слухачів із сучасними нормативними документами з питань безпеки життєдіяльності під час навчально-виховного процесу; актуалізація знань про особливості проведення профілактичної роботи, поведження педагогічних працівни-